СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 220. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 10-го листопаду, 1944. — No. 220. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, November 10, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ДЕМОКРАТИ ДОБУЛИ НАНОВО БІЛЬШІСТЬ У КОНҐРЕСІ

ВАШИНҐТОН. — Число голосів, віддане на президентських кандидатів, не скоро буде звісне зогляду на обчислення вояцьких голосів. Ці голоси будуть подекуди рішальні. Але з більшостей голосів по стейтах уже певне, що президент Рузвелт відніс перемогу в 35 стейтах, добуваючи 413 електоральних голосів, а ґуб. Дюї добув 13 стейтів із 118 електорами.

Водночас із поновним вибором президент Рузвелт може бути вдоволений теж і перемогою при виборі конґресменів. Від першої каденції Рузвелта в 1936. році число демократів у палаті репрезентантів маліло і президентови важко було переводити у конґресі свої пляни. Тепер вибрано яких 20 свіжих конґресменів з Демократичної Партії, отже президент буде мати запевнену більшість конґресу до праці. У сенаті змін майже нема, отже й тут демократи мають більшість. Із 35 кандидаток жінок до палати репрезентантів вибраних є 9, в тому лише 3 свіжих, а 6 вибраних поновно. Між ними є 5 републиканок і 4 демократок.

Погляди обох провідних кандидатів на вислід виборів.

Нововибраний президент Рузвелт у своїй післявиборчій заяві, виданій із резиденції у Гайдпарку сказав, що „справді важною подією у виборах є це, що ми виказали перед світом, що демократія це життєздатна сила; що наша віра в американські установи є незахитана; що сумління, а не насилля є джерелом могутности людської влади".

Перепавший кандидат Републиканської Партії, ґубернатор Тамес Е. Дюї вчасі пресової конференції в готелю Рузвелт у Ню Йорку не дав пізнати по собі якогось пригноблення або невдовілля. Навпаки, він весело заявив, що Републиканська Партія положила при виборах підстави під успіх у майбутньому. Він був вдоволений теж і тим, що сенатор Най і конґресмен Фиш перепали при виборах, бо вони не віддавали вірно сентименту републиканців.

СЕКРЕТАР ГОЛ ГОТОВИЙ ЗРЕЗИҐНУВАТИ З УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол перебуває від кількох тижнів у шпиталі і не чується на силах дальше вести закордонні справи Злучених Держав. Між його приятелями втримується переконня, що він зрезиґнує зо свого відповідального становища, тимбільше, що йому вже 73 роки. Кажуть, що з новим вибором треба надіятися певних змін у кабінеті.

ПОМЕР ВИДАВЕЦЬ ПОЛЬСЬКОЇ ҐАЗЕТИ „НОВИ СЬВЯТ"

НЮ ЙОРК. — У 52. році життя і по тримісячній недузі помер М. Франц Венґинек, власник і видавець найбільшої у східних стейтах польської ґазети „Нови Сьвят". Він прибув з Галичини в 1914. р., вписався як студент Колюмбійського університету, вчасі студій заробляв як продавець книжок і хатньої обстанови. При нагоді став співробітником ґазети „Кур'єр Цодзенни", потім заложив окрему видавничу спілку „Нови Сьвят", почав видавати ґазету під згаданим іменем і злучив з нею „Курера". Став головою імпортової спілки „Амполь" яка спроваджувала польські шинки з краю і доробився маєтку. У політиці брав важну участь і це була його ідея зорганізувати Польсько-Американський Конґресовий Комітет, якого був віцепрезидентом.

ЗГИНУЛО 12 ЛЮДЕЙ В ЗАЛІЗНИЧІЙ КАТАСТРОФІ.

КОЛПАКС (Каліфорнія). — Потяг Челенджер, принележний до підприємства Содерн Пасифик Рейлровд, вискочив з рейків на скруті у горах три милі звідси. У потязі було 792 подорожних. З них згинули 12, а покалічених нараховують на 100. Машиніст і паляч виратувалися від смерти. Потяг їхав із Шікаґа до Сан Франсиско.

ПЛЯНИ СТАРЕЧОЇ ПЕНСІЇ ПЕРЕПАДАЮТЬ ПРИ ГОЛОСУВАННЮ.

ВАШИНҐТОН. — Із досіщних обчислень виборчих можна замітити, що кілька пропозицій для введення в життя стейтових фондів для виплати старечої пенсії, перепали при голосуванню. І так виборці поставилися неприхильно до такого пляну у стейті Вашинґтон, Каліфорнія, Арізона, й Ореґон. Зате прихильно поставилися виборці при голосуванню „Малого пляну Тавнсенда" для введення пенсії на старість у стейті Колорадо.

Будуть переводити міжнародні переговори

ВАШИНҐТОН. — Надіються, що президент Рузвелт візьме участь у цілій низці важних конференцій в Европі, які були затримані з причини передвиборчої непевности. Так кажуть, що вперш у чергу президент відвідає Францію разом з Чорчилем, а при цій нагоді відбудеться десь на Середземному морю стріча Сталіна з Рузвелтом і Чорчилем. Треба теж надіятися, що президент Рузвелт відвідає Анґлію й познайомиться з провідниками анґлійської політики.

Окремо ще жде президента праця над викінченням плянів забезпеки миру, розпочатих на конференції в Домбартон Овкс. Продовження конференції має розпочатися в січни 1945 р. Тому, що президент вийшов не лише особистим переможцем із виборів, але теж і скріпив своє становище в конґщесі, є загальне переконання, що він зможе перевести свої міжнародні пляни.

АРҐЕНТИНА ВВОДИТЬ ДЕРЖАВНУ КОНТРОЛЮ НАД НІМЕЦЬКИМИ ФІРМАМИ

БУЕНОС АЙРЕС. — Арґентинський уряд видав розпорядок, яким вводить строгу контролю над підприємствами, заложеними державами Осі. Будуть вважати, щоб діла були переводжені строго в бизнесовім дусі, без домішки політики. Колиб яке підприємство не припоровилося до вимог уряду, тоді уряд може вивласнити. Таксамо й фірми, котрі не зможуть переводити трасакцій бизнесових внаслідок воєнного положення, перейдуть на власність уряду.

БЕРЛІ ДАЛЬШЕ ОБСТОЮЄ СВОБОДУ ПОВІТРЯНИХ ШЛЯХІВ

ШІКАҐО. — Предсідник Міжнародньої Авіяційної Конференції, американський асистент секретаря стейту Адолф А. Берлі, повернувся до своєї праці після короткої неприявности і розпочав доновно переговори для здійснення американського пляну свобідної конкуренції у повоєннім цивільнім летунстві. Це не виключає існування якогось міжнародного тіла для управильнення відносин між поодинокими державами й тому Берлі надіється дійти до компромісу з британськими та канадійськими делеґатами.

Аліянти радіють з американських виборів

ЛОНДОН. — Лондонська преса назагал дає до зрозуміння, щоб її мовчанки про американську виборчу кампанію не брати за доказ, що для британців вислід американських виборів є байдужий. По закінченню виборів британська преса перервала мовчанку своїх передовиць у цій справі, і просто кожна ґазета подала про ці вибори якийсь погляд.

Назагал, британська преса представляє в цій справі майже однодушний фронт. Всі ґазети радуються, що в цих виборах виграв Рузвелт, а не Дюї. Вони дають тим до зрозуміння, що такого висліду вони собі бажали, хоч цього ніколи не висказували. Як каже „Дейлі Гералд", британці думають, що вибір президентом Дюя був би скріпив всі ці впливи, що звелиб на ніщо боротьбу за нові свободи для всего людства. Вони добачують одну з причин його програної в тому, що коло Републиканської Партії все ще віє духом ізоляціонізму. Перемогу Рузвелта вони пояснюють як дання йому тої повновласти, котрої відмовлено колись Вилсонови.

Подібну радість висказують радіові коментатори й провідники всіх британських політичних партій.

НІМЦІ ПОСПУСКАЛИ НОСИ І ГОВОРЯТЬ ПРО КВАСНИЙ ВИНОГРАД

ПАРИЖ. — Вибір Рузвелта був тут найбільшою новинкою дня. Всі добачують у тому потвердження Рузвелтової заграничної політики, на яку французи дивляться як на ґарантію перемоги в війні у мирі.

Дюї видно в Франції мало відома особа.

Німецькі радіові коментатори присвячують американським виборам багато уваги. Хоча до виборів вони правильно висказували якісь надії на повалення Рузвелта, гейби з того Німеччині мала прийти якась користь, тепер вони однодушно заявляють, що вони згори знали, що вибори якраз так випадуть та що, який би вислід виборів не був, Німеччині це байдуже. Вони додають одначе, що Рузвелт це випробований ворог німецького народу. Всеж вони висказують надію, що виголошені в виборчій кампанії промови Дюя проти Рузвелта не забудуться та що це буде довго перешкаджати Америці вернутися до єдности.

У подібному тоні говорить японське радіо.

ЗАМАХОВЦІ ВИЯВЛЯЮТЬ СЕБЕ ЖИДІВСЬКИМИ ТЕРОРИСТАМИ

КАЇРО. — Спровадженим з Палестини британським поліцаям вдалося добути від двох замаховців, що вбили лорда Мойна й його шофера, признання своєї ідентичности. Оба вони заявили згідно, що доконали замаху на приказ ґрупи крайних жидівських націоналістів, на чолі котрої стоїть польський жид Штерн.

Тимчасом у Палестині різні жидівські організації виступають з гострою критикою поступку та організації Штерна. Жиди побоюються для себе некорисних наслідків від цього акту загорільців.

АМЕРИКАНЦІ ГОДУЮТЬ ГОЛОДНИХ НІМЦІВ. — На образку бачимо німців, біженців з німецького міста Аахен, що вже є в руках Аліянтів. Сцена знята в бувших німецьких військових бараках в Бранд у Німеччині, де тепер ті біженці перебувають. Бачимо, як сидять на соломі й їдять, хто з чого може, що їм дали їсти американці. Таких біженців має там тепер бути до 4,500.

АМЕРИКАНЦІ ПОЧИНАЮТЬ НОВУ ОФЕНЗИВУ В ЛЬОТАРИНҐІЇ

ГОЛОВНА КВАТИРА ТРЕТЬОЇ АМЕРИКАНЬКОЇ АРМІЇ. — Американська Третя Армія в Льотаринґії відкрила нагло атаку на відтінку між Мецом і Нансі, перемогла супротивляючихся німців та посунулася 27 миль широким фронтом від три четверті милі до трьох миль наперед. Звільнила при тому з ворожої окупації 20 місцевостей. Поступ зроблено серед надзвичайних труднощів; воякам нераз приходилося бристи болотом по пояс та переходити вилляті ріки.

Офензива ґенерала Петена почалася звичайно від страшного гураґанного огню („баражу"). Інжиніри працювали з блискавичною скорістю коло нових мостів на рвучих ріках, направляючи розбиті дороги й підмиті гати. Вони звичайно працювали під ворожим огнем. Вони згори знали, яких мостів треба на кожну ріку й мали мости ґотові, зроблені в фабриках.

Американський артилерійний огонь був небувалим явищем. Підчас коли німці ніколи не стріляли водночас більше ніж 3—4 гармати, американці стріляли водночас з усіх батерій баталіону. Німецька артилерія відповідала слабо. Зате піхота ставила завзятий опір. Одначе ті з німців, які мали нагоду піддатися, заявляли, що вони були раді дістатися в полон; вони говорили зо страхом про американський „бараж", що видно зломав зовсім їх боєвого духа.

Нова офензива вимагала довгих приготовань. Кажуть ґазетярі, що тривали вони повних 6 тижнів.

НІМЦІ СТАВЛЯТЬ ЗАВЗЯТИЙ ОПІР НА ПІВНОЧІ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АМЕРИКАНСЬКОЇ ПЕРШОЇ АРМІЇ. — Американські фронтові війська втратили село Комершайдт, котре вони були заняли кілька днів тому. З цього села американці робили спроби заняти наново сусідуюче з ним село Шмідт, вині зовсім розбите. Ці цеповодження американських військ вказують на скріплення ворожого спротиву.

Американці всеще вперто держаться в Фосенаку, не дивлячися на безуспішні німецькі спроби вибити їх звідти. Американські війська мали льокальні успіхи в околиці Сімонскалю й Ляфетсбранду.

Є це одна з найлютіших битв від висадження військ у Нормандії. На дворі холодно й дує пронимаючий вітер. Часто перепадають дощі, а болото сягає до колін. Німці бомбардують американські позиції день і ніч.

НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ НЕ СТАВЛЯТЬ ОПОРУ.

ЛОНДОН. — 350 американських бомбовиків вибралося в середу з 850 британськими боєвиками на рейди на Німеччину. Головною ціллю нападу були рафінерії коло Мерзебурґу. Звичайно ці рафінерії є сильно боронені літаками. Цим разом проти американських і британських літаків не вилетів ні один німецький.

Щойно минулого четверга зведено над Мерзебурґом великий повітряний бій, що коштував німців 208 літаків.

НІМЦІ ХВАЛЯТЬСЯ НОВОЮ ТАЙНОЮ ЗБРОЄЮ.

ЛОНДОН. — Німецька пропаґанда розхвалює постійно нову ракетову бомбу, що мовляв є багато сильніща від першої, яку досі посилано на Британію. Німецьке радіо каже німцям сподіватися від неї надзвичайних вислідів; мовляв, вона зовсім розібє Лондон і всю південну Британію.

Британський уряд не подав ще ніяких вісток про нову бомбу. Вісти, що дісталися з Лондону до невтральних країв, кажуть, що лету бомби зовсім не чути. Кажуть, що вона летить зо скорістю 730 миль на годину, може долетіти на віддаль 200 до 300 миль і має коло тони вибухових матеріялів великої сили. Деякі бомби того роду, випущені німцями на пробу над Балтиком, попали в Швецію.

НІМЦІ СПОДІВАЮТЬСЯ ВЕЛИКОЇ РОСІЙСЬКОЇ ОФЕНЗИВИ.

ЛОНДОН. — Берлінське радіо каже, що російська армія збирається починати в Східній Прусії нову велику офензиву. Мовляв, офензива може початися кожної хвилини.

Московські комунікати про цю офензиву не говорять нічого. Не говориться в них теж про ніякі більші операції на Мадярщині.

До Туреччини прийшла вістка з Будапешту, що від вибуху вилетів там у повітря головний залізничий дворець. Згинуло при тому багато людей.

ГУРАГАН ЗДЕРЖУЄ ШИРШІ ОПЕРАЦІЇ НА ЛЕЙТЕ.

ГОЛОВНА КВАТИРА НА ЛЕЙТЕ.—Через страшний тропікальний гураган американські війська на острові Лейте були примушені здержати свою офензиву проти японських військ. Місцями одначе завзяті бої не переривалися, а артилерія постійно бомбардувала ворожі позиції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Справа війни по війні

Склалося зовсім припадково, себто без ніякого попереднього плянування, що три державні провідники майже в той самий час порушили ту саму справу, головну справу повоєнного світа, і відкрили нам тим самим головний зудар сил у майбутньому світі.

Заговорив у тій справі наперед Гайнріх Гімлер у своїй промові до бувших німецьких кольоністів на територіях советського союзу, що звідти втекли перед наступаючою червоною армією. Хоча нині за вожда Німеччини ще далі уходить Гітлер, та, за донесеннями з її нутра, нема сумніву, що влада Гімлера нині рівна Гітлеровій, а може навіть від неї більша. Сказав Гімлер цим кольоністам, щоб вони не попадали в розпуку зприводу свого відступу з Росії, бо скорше чи пізніше німецька армія знову піде поза границі Німеччини й добуде наново території, що потрібні для збільшення німецької імперії. І запевнення це давав Гімлер зовсім не на те, аби збаламутити німців щодо майбутнього висліду теперішньої війни; він зовсім явно сказав, що він говорить це з притиском, не дивлячися на те, що якраз справи Німеччини не стоять тепер якслід. Ці слова Гімлера не є ніякою несподіванкою, бо йдуть вони по лінії подібних заяв націстичних лідерів, котрі, бачучи програ в цій війні, вже зовсім явно говорять про потребу приготування нової світової війни.

У своїй промові в навечеря президіяльних виборів в Злучених Державах, Ф. Д. Рузвелт, дотеперішній президент і поновний кандидат Демократичної Партії на той самий уряд, сказав між іншим: „Цим разом, ми мусимо бути певні, що миролюбні народи світу звяжуться разом рішенням поставити війну поза правом і запобігти війні". Так говорив кандидат одної великої американської партії, а кандидат другої партії, якби його спитали сказати свою думку в тій справі, був би певно згодився з кожним словом цього уступу. Адже він дав раз наголовок цілій своїй промові: Це мусить бути остання війна. Отже котрий кандидат не був би вибраний нашим президентом на найближчі чотири роки, можна сказати, що в одному пункті американська політика останеться та сама: американський уряд буде зміряти до того, аби це була остання війна.

На цю програму годяться певно провідники всіх Обєднаних Держав. Припадково, в той самий день, як говорив Рузвелт, говорив у Москві Сталін, і він теж висказався за те, аби миролюбні держави зорґанізувалися, аби покласти край дальшим аґресіям, а тим самим новим війнам. У промовах Чорчила таких заяв можна найти не одну.

Чи ця політика остаточно буде успішна, себто чи вона докаже того, до чого вона зміряє, нині ми знати не можемо, але як це нині видно, у повоєнному світі закроюється виразне стремління великої спілки великих держав за постійний мир. У тому світі певно ще будуть чинники, які будуть зміряти до нової війни, але прихильники мира, що віднесуть перемогу в цій війні, будуть старатися ослабити противні сили до того, щоб вони ніколи не піднялися або піднялися як можна найпізніше.

Чим є Совєтський Союз?

В лондонськім журналі "The Fortnightly", за місяць вересень 1944, появилася стаття під таким наголовком: "The U. S. S. R.: Empire or Commonwealth". Невідомим нам ближче її автором є: Walter J. Kolarz. Як подано, є він автором книжки "Stalin and Eternal Russia", що десь недавно вийшла.

Зазначуємо відразу, що автор не є неприхильний Советам. Радше сказати, що прихильний та що припускає такі різні в ній переміни, що та співпраця, яка тепер істнує між нею і Британією та Злученими Державами, буде продовжатись і по війні.

Автор виходить з такого заложення, що як старої Росії не могла Европа зрозуміти, так в ще більшій мірі можна те сказати про нову Росію, себто про Совети.

Советська Спілка це не Британський Комонвелт.

Беручи під увагу деякі конституційні зміни в Советах, дехто твердить, що Советський Союз зможе згодом перемінитись в щось таке, чим є Британська Спілка („Комонвелт"). Та це, каже автор, значить не розуміти того, чим є Совети, хто в них рядить. В Британській Спілці можуть істнувати в поодиноких державах, членах Спілки, різні політичні напрямки, а в Советах може бути всюди тільки один напрямок, себто той, який представляє Комуністична Партія. Якась друга партія є не допускаєма.
Автор обороняє цю одно-партійну систему, кажучи, що вона є така відповідна для Росії, як є відповідна система демократична для Британської Спільки.

В Британській Спілці можуть бути серед її членів-держав теж і різні економічні напрями та пляни. Та в Советах є тільки один економічний плян, що виходить з центра, з Москви, якому мусять підпорядкуватись усі території й держави, що входять в склад Советського Союзу. І то враз з своїми природними багатствами, з нафтою в Азербейджані, вугіллям в Україні, чи бавовною в Узбескістані.

Що більше: як у політичному так і економічному змислі Москва ніколи не дозволить ніякому краєви, членови Советського Союзу, відірватись від нього, чи навіть ухилятись від виконання економічного пляну, якщоб яка територія вважала цей плян шкідливим збоку своїх національних інтересів.

Звено: московський нарід і московська мова.

Крім одної партії й одної політичної та економічної системи, пише автор, є ще щось дуже важне, при помочі якого Москва держить вкупі советські краї. Тим звеном є, на його думку, московський нарід, що не тільки творить подавляючу більшість у Російській Советській Соціялістичній Республиці, але є розкинений у виді поважних меншин по всіх інших 15 республиках, членах Советського Союзу. У деяких республиках, представляє цей московський нарід більш „цивілізоване населення" ніж автохтоне. Це особливо на азійських територіях. Росіянин, пише автор, є в таких республиках всюди учителем і цивілізатором, промисловим і залізничним менаджером, як і відграє важну ролю у місцевих урядах.

Крім цього так є, що у всіх національних республиках московська мова є другою мовою, а на підставі декрету з 13. березня 1938 року всі діти неросійських родичів мають обовязково вчитися російської мови.

Там, де є мішане населення, росіянин є звязковим і суддею. Знов те, що комусь видається з назви є такими республиками як „молдавська", „карельська" чи їм подібна, є наділі „російськими". Наприклад: Столиця Карельської Советської Республики, Петрозаводск, є наскрізь російським містом. Знов у столицях балтійських держав, де нема більше як 5% росіян, советська влада наслала уже тепер росіян з Росії, заповнивши ними усі визначніші уряди.

При такій політиці, недиво, що й Одеса, як пише автор, є й тепер далеко більше російським містом ніж українським!

Вичистили „проти-російські елементи".

Національній свідомости українців і білорусів надається у Советах, пише далі автор, щораз виразнішу російську подобу. Дослівно пише автор таке:

„Впродовж затяжної і дуже важкої боротьби, між роками 1928-1937, українське політичне та культурне життя було позбавлене чистками усіх проти-російських тенденцій і остаточно Білорусь та Україна були піддані під провід осіб, яких відданість, з точки Все-Союзної, була понад усякий сумнів... Теж забезпечення себе перед тим, щоби мови, українська й білоруська, не запозичали надто слів з зах.-словянських мов, а щоби російськими та міжнародними виразами заступати ті слова, яких бракує в українських і білоруських слівниках, у веякому випадку, щоб не вживати польських слів. Усякі змагання в білоруському та українському научному життю, що до цього не застосовувались були наклеймлені як контр-революційні".

В інших, не-українських, советських республиках, як от на Кавказі, отой процес ще виразніший. Там російська мова має ще більший вплив у культурному та урядовому життю. А промисл, коли іде про провід, є майже виключно в руках росіян, хоч на урядових становищах бувають вже часом і люди і з місцевого населення, що, в порівнанню з царатом, пише автор, треба вважати поступом.

Російський вплив на азійсько-російські провінції зріс особливо останніми роками, коли то до тих провінцій перенеслись різні культурні, наукові, мистецькі, чи економічні установи з західної Росії в звязку з війною з Німеччиною. А коли ще брати тут під увагу і різні советські переселення, то стає наявним, що в Советах іде скорим темпом перемішання мов і національностей, при чому, ще більше зростає вплив російської мови і російського елементу взагалі. Ось ті всі переміни, пише автор, є для Советів найкращою ґарантією, що вже більше не відродиться на поодиноких советських землях такий територіяльний націоналізм, що став би небезпечним для цілости Советів.

Підпорядкуватись російській імперіялістичній ідеї!

Автор ще зазначує, що це не означає, що Совети вже цілком ліквідують територіяльний націоналізм. Вони не мають, каже він, нічого проти плекання національних традицій, але тільки в такому виді, щоб це не шкодило в нічому російській імперіялістичній ідеї.

Совети, кажеться далі, навіть у деяких випадках піддержують у деяких республиках територіяльний націоналізм, дозволяючи йому бути аґресивним супроти тих земель, що межують з тими республиками. Але це тільки на те, щоб таким чином здійснювати лекше й скорше російські імперіялістичні пляни.

Ось таким чином, пише автор, **в Советах є Богдан Хмельницький героєм України, бо він заключив договір з Москвою, а не Іван Мазепа, противник Петра Великого.**

Подібне можна завважити і у відношенню до інших советських республиках і до інших не-російських народів. Те, що нова конституція дає певні психольоґічні концесії льокальним націоналізмам, не можна брати, пише автор, „за справжні концесії, бо комуністи і москвини є всюди по всіх землях Союзу Советських Соціялістичних Республик". Крім того, не заважує писана конституція, але та, що дійсно здійснюється, а вона, пояснює автор, може бути в разячім противенстві до писаної. Наприклад: у конституції з 1936 року не згадується за Комуністичну Партію, ні за Сталіна, а преціньсаме вони є найважнішими чинниками, коли іде про здійснювання конституції. Цеж вони рішають, як треба конституцію розуміти і як її примінювати.

Таке саме є і з специяльними правами, що то признані окремим республикам. І тут теж не рішає те, що є на письмі, а те, як воно здійснюється. Так звані окремі права дані республикам, є всетаки потрібні Советам для поширення советської імперії, особливо в Азії, себто для російських імперіялістичних цілей. Яких 13 республик граничить з чужими державами, а половина з них, пише автор, може легко зголощувати територіяльні претенсії до територій сусідних держав, де живуть у більшому числі ті самі народи, що тій советській республиці, що зголошує свої права до тих територій. Саме на тому, пише він, опирає советська загранична політика лінію Курзона в советсько-польськім спорі. Знов через історичні права Литви до Східної Прусії, будуть Совети вимагати теж і прилучення певної частини Прусії до Советів, згл. до Литовської Советської Соціялістичної Републики. В тому, кажеться далі, Совети будуть опиратись на литовських націоналістичних територіяльних домаганнях, що були предложені литовцями в 1919 році Мировій Конференції в Парижі. В такий самий спосіб, вияснює автор, будуть видвигнені, тепер чи пізніше, ще й інші советські територіяльні домагання, звязані з Румунією, Фінляндією, Туреччиною, Іраном.

Наприклад, пояснює автор, з таким краєм як Іран (це стало тепер дуже актуальним!) Совети можуть легко розправитись при допомозі домагань Азербейджанської Советської Соціялістичної Республики, що має населення таке саме, як те, що є в іранській провінції тої самої назви.

Подібне може бути застосоване при здійснюванню советських плянів на Далекому Сході. Там-жеж „самостійна" монгольська република є заступлена в світі тими самими советськими дипльоматами, що заступають інтереси СССР!

З цього, пише автор, годі заключати, щоб до усіх 16 советських республик та до усіх 180 більших чи менших народів, що живуть у Советах, були застосовані завжди одні й ті самі методи. Буде всіляко, відповідно до згаданих вище інтересів. Автор дає признання Советам за те, що вони в розмірно короткому часі зробили немало для уцивілізовання многих азійських племен чи народів, чи їхнього економічного піднесення. Він теж надіється, що Совети не будуть робити дуже великого вжитку з національних аспірацій поодиноких народів, себто що не будуть змагати до надто великого територіяльного побільшення. На тому він і кінчить статтю.

Отся стаття стверджує у головному те саме, про що постійно пишеться і у нас, а саме, що Совети це продовження давних російських імперіялістичних мрій і плянів, а теж і перевага, всюди і в усьому не тільки російської політики, але й російської культури, російської мови і російського елементу.

Пляни, що зійшли на ніщо

Уміру того, як аліянтські війська заходять на території, що були окуповані німецькими військами, в їх руки попадають оставлені там німцями різні документи, що свідчать про німецькі пляни супроти різних країв. Останніми днями розкрито аж два такі „сети" плянів, а кожний з них показує як не можна краще й німецькі наміри й німецьку національну вдачу.

Британська Інформаційна Служба, що відповідає нашому Офісови Военної Інформації, щойно подала до публичного відома, що в одному великому ґаражу на окраїнах бельґійської столиці Брукселі відкрито великий склад мап для німецької армії для переведення інвазії Британії й Ірляндії. Як каже британський уряд, карти показують, з якою докладністю й солідністю німці приготовлялися до нападу на Британію.

Властиво це не були одні карти, а цілі просто підручники наїзду. Кромі карт там були ще пляни, фотоґрафії й пояснюючі тексти. Карти вкривали до найменших подробиць цілу Британію й Ірляндію. Карти були зроблені з найкращих анґлійських мап. Пляни кожного міста й містечка подавали до найменших подробиць якщо не всі вулиці, то принаймні головні комунікаційні артерії. Карти побережжя були зладжені так, що навіть людина, яка на картах багато не розуміється, могла легко пізнати з карти околицю, до якої вона наближалася.

Доданий до цих карт провідник подавав різні інформації про край, головно з мілітарного боку. З цих власне провідників уже можна було набрати докладного враження, які пляни супроти Британії мав націстичний уряд та якої політики мала держатися супроти британців німецька армія. З тих плянів видно, що німці задумували наперед зломати британську повітряну силу. Добувши перевагу в повітрю, вони мали затопити здовж побережжя блокадові кораблі, що мали на цілі не допустити британську фльоту висаджувати війська на побережжя рідного краю. Головні німецькі сили мали бути висаджені в Британії в двох головних місцях. Одна армія мала на цілі стягнути британські сили з Лондону та відслонити в цей спосіб британську столицю для удару другої армії. Остаточний бій за посідання Британського Острова мав бути зведений у західній Валії.

Того самого дня, коли проголошено в Лондоні зміст німецького пляну інвазії Британії, російський письменник Ілля Еренбурґ розкрив в черговім бюлетині Російського Інформаційного Бюра низку документів, добутих з німецького архіву в Люблині. Мали ці документи в архіві титул: Упадок Москви. Змістом їх приготування манiфестацій знагоди наближаючогося добуття Москви німцями. Були вони саме зладжені в 1941 році, коли упадок Москви видавався питанням дня. Приготування робив уряд ґенерального ґубернаторства Польщі.

Про розміри й цілі цих приготувань дають поняття деякі вимки з тих документів. В одному з них державний радник Еленбуш, начальник департаменту пропаґанди в Кракові, шле своїм підлеглим урядовцям у Варшаві, Люблині й Радомі строго довірочний приказ, у якому каже їм при-

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"

78)

XXIII.

В бою під Олешцями Чернигівські гусари розгромили полк мадярських гонвед-гусарів і пятий баварський уланський та драґунський. Ворожий натиск стримано мало не на тиждень, змушено його відтягнути за Сян артилерію і запільні частини. Австро-німецька команда контр-атаку Чернигівців приняла за проти-наступ російського фронту, не вірила, що це диверзія одним — одного полку. Коли довідалась правду — не виходила з дива. Акцією Чернигівців ударемнено її заміри створити вузькі мішки для крил третьої і восьмою російської армії. З російського боку бій під Олешцями показав, що може вдіяти незначна частина під орудою бистроумного, відважного команданта, як що вояцтво його любить, і йому вірить. Та показав і всеросійську рутину, заздрість і підступства у всій їх величі. Вмішалися у справу темні, закулісіні сили. І замісць нагороди учасників бою і Паволоцького — ордери Юрія одержали полковники Себрянчуков і Кулінін, що бою під Олешицями навіть не бачили і вже за рік оба іменовані ґенералами. А Паволоцькому проголошено, „Височайше", тобто царське „благовоління", даючи рік старшинства у ранзі підполковника. Дивувалися всі вищі команданти, як то сталося? Паволоцького представлено до нагороди ордером Юрія третьої степені, — бо четвертої вже мав, — а Юрія третьої степені автоматично надавав нагородженому ранґу полковника, отже Паволоцького представлено одночасно до підвищення у ранґу ґенерал-хорунжого. Представлення писав самий ґенера Стенбок - Формор; тимчасовий командуючий корпусом, ґенерал Хелчицький дав від себе найкращу, яку міг, атестацію. Не менш гарну атестацію дав командуючий армією — Бросілов, — бо до його армії хвилево прилучено четвертий кінний корпус у стратеґічно-тактичних причгин. Однак — прибуло нове начальство і представлення на завжди застряло у головному штабі. Що з ним сталося — Паволоцький довідався аж напередодні революції...

Дісльокаційний наказ ґенерала Хелчицького по корпусу Паволоцький перебрав від ротмистра Немирича. Граничними лініями відтинку корпусу встановлено допливи Сяну зо сходу, — річка Танва з півночи і р. Скло з півдня. З півночи — в Тарноградському напрямку займала становища пята донська козацька дивізія — 24 сотні при дванацятьох гарматах легкої артилерії. Друга злучена козацька — 18 сотень при 16-тьох гарматах і одним полком в корпусному резерві займала відтинок на захід від Чесанова. 16. кінна займала позиції по лінії Футоро - Воля-Старе-Село, дванадцятьома ескадронами[24]) гусарськоï бриґади уланською бриґадою вкорпусному резерві, при 18 гарматах. Від Старого Села напівдень тягнулися позиції третьої кавказької дивізії з 24-ма гарматами. Сили корпусу виносили 96 сотень при 70 легких гарматах на відтинок коло 45 верств. Сили аж надто слабі з уваги на некомплект сотень, а ще більше на катастрофічний брак гарматних стрілен: ні один артилерійський дивізіон не міг похвалитися хочаб двадцяткою набоїв на гармату. На долю гусарської бриґади припало боронити залізницю й околиць здовж берегів річки Любачівки. Дивізії з півночи боронили флянґових підступів до стації місточка. Стичність з ворогом вдержували заслони в напрямі Сурмачівки, ворогом вже занятої, і околиць на північ від неї та села Вільки в в кулеметну команду, коротку червневу ніч Паволоцький провів в телефонічній осередні полку на західній окраїні села Волі. З ним разом дежурив військовий старшина, Холмський, командант кінно-артилерійського дивізіону, — його батерії стали на позиціях за селом. В недалекому Олешиця відпочивала уланська бриґада. Від уланів і з дивізійного штабу що пів години запитували про рух ворога. Не давали про себе знати Кулінін і Серебрянчуков, певно спали, благо охороняв їх сон цілий кінний корпус. Не подавав ніяких ознак життя й ворог. Заснути ні Паволоцький ні Холмський не могли, — що хвилі пипикали телефонні апарати і сонний телефоніст бубнив у трубку, що нічого нового нема...

(Дальше буде).

[24]) Ескадроном зветься сотня у реґулярній кінноті, а сотнею тільки в козацьких частинах.

НА ТЕМУ „УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОСТИ"

Канадійський „Український Робітник" помістив цікаву статтю **Ганни Арабської** п. н. „Українська Вищість", в якій підносить черти українського народу, запримічені серед канадійських українців, виходячи з такого заложення, що якщоб інші народи мали рацію говорити „про свою вищість", то й українці мають дещо такого, що можуть вважати „вищим". Її спостереження такі:

* * *

Привязання до землі.

Канада складається з многих народів, між ними велике число тих, що вважають себе за найкультурніших. І власне в Канаді людина спостерегальна має широку можливість прирівняти високість життя одного народу до життя другого народу І я скажу, не зо своєї національної чваньковатости, але з правдивого спостереження, що Канада кращих хліборобів, як наші фармері західньої Канади, не має. Це також дуже слушно завважив бувший королівський заступник в Канаді, бл. п. Лорд Твідсмюр. Хоч може наші фармері не ведуть таких точних фінансових рахунків своєї продукції, своїх витрат і прибутків, як фармері других народностей, то це лише тому, що наші фармері не вважають своєї індустрії за матеріяльний „бизнес". Свою землю українські фармері вважають за своє господарство, за свій дім і люблять своє заняття не задля долярів і центів. Українські фармері це хлібороби з діда-прадіда.

Любов до землі змалював найкраще наш письменник Василь Стефаник у своїм оповіданні „Камінний Хрест". У нім бідний гуцул Іван, як лишав свій горб, кусок своєї землі, зо сльозами в очах казав: „Колись я знав багато пісень, а всі забув; знав я багато всего, тай позабував, а свого горба я ніколи не забуду. І вмирати буду, то мій горб буде стояти мені перед очима".

Людям матеріялістичних поглядів тяжко розуміти привязання українського хлібороба до землі. І тому, що наші хлібороби дивляться на свою землю з точки душевного привязання, а не з точки матеріяльних зисків, їх земля є все старанно оброблена, на час обсіяна й видає найкращі плоди. Коли прийде час жнив і молочення збіжжя, то наші фармері з цілою родиною не знають спочинку ні вдень ні вночі; уміють використати не тільки дні, але й ночі за гарної погоди. Вони не знають вчасі важних хліборобських праць ані що то значить іти на якісь забави, чи кожної суботи увечір до міста на розривки й „шови". Наше хліборобське жіноцтво не вміє ховати своїх лиць і рук від сонця й вітрів, щоб не обгоріли. Жіноцтво з молодшого нашого покоління вже й собі зачинає ховатися від сонця, від джерела здоровля й життя. Але це цяцькання білоручок не від нас походить.

Недавно казав мені один фармер походженням німець, менонит: „І я вмію працювати на землі й походжу з поколінь із хліборобської кляси. До того маю ліпшу землю, як мої сусіди українці, і в нас менонітів нема стільки релігійних свят, як у вас, українців, а я негоден ніколи не тільки перевищити, але навіть дорівняти вашим фармерам у продукції збіжжя, городини й домашньої худоби".

Християнське відношення до ближніх.

Це щодо нашого високого знання хліборобського господарства. Але в чім наш нарід стоїть найвище, то це в високо-людянім і християнськім відношенні до ближніх своїх. Оповідав мені один англієць, як то в часі ще недавнього перед воєнного безробіття в Канаді він вертав з далекої Півночі, де думав дістати заняття при будові Порту Нелсон. Не діставши там заняття, був змушений вертати пішки — сотки миль і без цента при душі. Ось його слова:

„Між наших людей нема чого йти. людині без грошей. Зпід кожного порога англійської хати мене прогнали й назвали волоцюгою, що не хоче робити. В тій моїй біді я пізнав найкращих людей, а це українців. До котрих тільки дверей в українській хаті я застукав, то мене прийняли: дали мені їсти, дали місце переспати, і ще дали стільки харчів на дальшу дорогу, скільки годен був нести. Багато я нераз негарного й неприхильного начитався про українців в нашій пресі, а тепер я бачу, що ці описи образили людей з найвищим християнським почуттям й найвищою людською гідністю".

І це правда, що нас, особливо, як наш нарід лише тут у Канаді осівся, погано осуджували, бо нас не знали — не знали наших добрих сторін. І що злого хто з нас зробив, то вся наша еміґрація мусіла за це терпіти.

Та кому треба людяної вищости!

Наш нарід з малим перериво м у 1918-19 рр. є бездержавний уже близько 300 років. Його національна воля й рухи під чужими владами всіма способами були обмежувані й нищені чужими правами, розпорядками, поліцією й пропаґандою. Другий нарід, як би був попав в таке положення на такий довгий час, то був би не видержав і пропав без сліду. А наш нарід не тільки це все переніс, але ще й сотворив свою високу культуру й видав много визначних людей.

В часі своєї бездержавности наш нарід кілька разів збройно виступав проти чужої влади на своїх землях. Найліпше зорґанізованим українським повстанням було повстання великого Гетьмана Богдана Хмельницького. Під його проводом наш нарід не тільки показав свій великий мілітарний хист, але й показав себе здібним до державного будівництва. Але ще за життя гетьмана Хмельницького ті наші елементи, що не розуміли в чім лежить сила української державности, почали брати верх, і власне через такі елементи в дальшій нашій історії нарід наш перестав існувати, як державна нація. І хоч як багато є в нас високих прикмет людської гідности, і хоч маємо стільки глибокого християнського почуття та стільки здібностей до культурної праці, то над нами, на наших власних землях панують всякі хижаки азійського і европейського хову.

І дивно, що такий нарід, як наш український, який і в найтяжчих обставинах вміє давати собі раду; вміє на тернистім своїм шляху змагати до чогось вищого, ще до цього часу не спромігся викувати в собі сили духа державної нації. І нині ми є свідками, як сильні світа цього клопочуться слабшими народами, як поляки, чехи та інші, а за нас навіть ніхто не згадає, дарма, що наш нарід посідає духа високої культурности. людяности й християнства. Розумні історики напевне запишуть наше останнє століття до найтемніших із усіх століть і періодів.

На вищість нашого народу сильні світа цього не звертають ніякої уваги, бо кому треба людяної вищости в нинішнім столітті? І тому, що наш нарід по минулій великій війні не спромігся виступити добре зорґанізованою збройною силою проти своїх займанців, яких сильні світа цього зробили панами долі українського народу, то ці сильні світа цього й нині, мабуть, мають переконання, що нарід наш спокійненько та без спротиву прийме нових панів займанців.

Виявити свою силу.

Наш нарід сромагався покищо лише на словесний спротив, у формі протестів і петицій, а такого спротиву ніхто нині не боїться й не слухає. Хто нині з народів хоче жити як державна нація, мусить поза своїм хотінням поставити свою солідну національну єдність — і свою добре зорґанізовану силу.

І чого то наш нарід не здобував, коли пробував своїх сил! А чомусь не потрафив осягнути того,, чого йому найбільше потрібно для існування: зрозуміння, як можна, а як не можна визволити себе й стати державною нацією. А таке вирозуміння осягнули много народів, з меншими здібностями, з меншим від нашого таланом. Чомуж? — А тому, що ми не спробували своїх сил; що ми забагато давали себе дурити й баламутити чужій пропаґанді, чужим аґентам, які знають нашу душу, нашу мову та знають, як забивати клин в нашу національну єдність і в наші національні змагання. Своєї сили доброї волі й свого найкращого хисту в відношенні до найважніщого свого інтересу — реалізації своєї найвищої ідеї — наш нарід ще не виявив. А вже крайня пора, щоб на це велинке діло спромігся й до нього всіма силами змагав.

Донлендс, Саск., 20. X., 1944.

готовитися до якнайвеличнішого відсвяткування німецьких військових перемог, як тільки прийде вістка про добуття німцями Москви. Еленбуш каже, що святкувати таку річ є обовязком цілого німецького народу та що це є обовязком кожного німця взяти участь у такому національному святі.

Приказується далі комендантам стягнути на це святкування як найбільше число поляків. Можемо догадатися, що втягненням поляків на таке свято націсти задумують втягнути поляків до своєї політики як співучасників великої перемоги.

Вироблено навіть програму свята. Отже головну промову має виголосити ґенерал-ґубернатор Кракова. Мають бути штучні огні, звичайно над берегами ріки, очевидно, не стільки для безпеки, як на те, щоб надати огням надзвичайного чару. Мають бути теж місцеві бесідники, і їх мається замовити згори.

Інші документи розкривають інші приготовання. В одному приказі наприклад приказується на день того великого національного свята позміняти імена головних вулиць по польських містах на Вулиці Перемоги. В подібний спосіб мається попереміняти ймена готелів і каварень.

Між проготованими на це національне свято документами є готовий начерк проклямації, що її мав видати ґенерал-ґубернатор, в котрій уже подано день і годину свята, головного бесідника, пункт збору, тощо. Між найденими в архіві листами є письмо радника пропаґанди, яким цей шукає штучних огнів та кляйстру для розліплення перемоги наліпок і проклямацій перемоги.

Словом, усе зроблено з німецькою солідністю. Та цеї німецької солідности не розтягнено чомусь на добуття Москви, як у першому випадку не розтягнено на довершення інвазії Британії.

Куток мови

CEREAL — зерновий; зерно, каша, VEGETABLE — повний життя; зеленина, городина, ярина.

Домашні хазяйки, йдучи на закупно харчів, не можуть в Америці виминути поданих в наголовку слів. Тому з ними треба безумовно запізнатися і їх собі присвоїти. Але треба теж знати і їх значіння в українській мові тому, хто по українськи говорить.

Хто мав нагоду познайомитися з латинською мовою, тому легко привикнути до слова "CEREALIA", від котрого пішло англійське "CEREAL" з виговором „сіріал". Воно означає все, що відноситься до зерна, отже, як прикметник воно значить **зерновий**, збіжений. З прикметника воно переходить на іменник, головно в числі многім "CEREALS" і значить тільки, що **зерно**, збіжжа, і відноситься головно до таких зерен, з котрих ми робимо крупи або **кашу**. Отже такими „сіріалс" є крупи з пшениці, ячменю, кукурудзи, вівса, рижу, і пшоно. До „сіріалс" треба теж зарахувати оті **кришки**, що їх тепер виробляють з зернової муки, як „корнфлейкс", „гвіткорн", „гвітіна", „пофд райс", „овтміл" і багато інших, які свіжо появляються на ринку. Все те в нашім поняттю є каша, бо роблене з зернового матеріялу.

Друге слово, таксамо часто вживане, це "VEGETABLE". Воно відноситься як прикметник до всього **животворного**. В значінню іменника це по українськи **ростина**. Але, коли ростина надається до їдження, тоді це або **зеленина, городина, городовина**, або ярі збіжжа, отже **ярина**. Так як „сіріалс", так і „веджетебелс" радше вживається в числі многім, ніж в одиничнім. Коли говориться про зупу, чи юшку, то варт призвичаїтися до вживання українського слова: **ростинна** чи **яринна** чи навіть **овочева зупа**, замісць „веджетебл суп".

АМЕРИКАНЦІ ПОМАГАЮТЬ ПОТЕРПІВШИМ ВІД ВІЙНИ В 20 КРАЯХ.

ВАШИНҐТОН. — Голова Военно - Допомогової Контрольної Ради Президента, Джозеф Е. Дейвіс, заявив, що від того часу, як в 1939 році німці напали Польщу, американці зложили на допомогу потерпівшим від війни більше як 175,000,000 долярів, а помагають людям з 20 крані. Дейвіс говорив це в звязку з магають людям з 20 країн. фонду в жовтні цього року.

Голова згаданого комітету оголосив, що американське громадянство зложило на поміч потерпівшим від війни гродамянам чужих країн поважну суму грошей, які, крім тих, що дав на ту ціль Американський Червоний Хрест, розділено ось так:

Китай 20,000,000 долярів, СРСР 30,000,000 дол., Франція 4,500,000, Польща 9,000,000 дол., Велика Британія 40,000,000 дол., Палестина 12,000,000 дол., Югославія 2,000,000 дол., Греція 12,000,000 дол.

З американського военного допомогового фонду давано поміч военним втікачам, военним полоненим і членам збройних сил Норвеґії, Голяндії, Чехословаччини, Бельґії, Італії, Данії, Литви, Латвії, Люксембурга, Филипин, Альбанії й Естонії. — (OBI).

МАЄТОК АМЕРИКАНСЬКИХ БАНКІВ ВИНОСИТЬ 139 БІЛІОНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Банковий контрольор Престон Делано заявив, що з днем 30. червня 1944 року загальний маєток американських банків в Злучених Державах і їхніх територіях виносив 139,560,000,000 долярів. Від 30 червня 1943 р. згаданої дати, маєток американських банків збільшився на 22,309,000,000 долярів, себто піднісся на 19.09 процент. — (OBI).

РІК ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ З ПРИВОДУ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ ЗАКІНЧИТЬСЯ З ДНЕМ 30-го ГРУДНЯ 1944. Р. ТИМСАМИМ ОСТАЄТЬСЯ ВЖЕ ТІЛЬКИ 50 ДНІВ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ЦЕЇ КАМПАНІЇ. ЧИ ВАШ ВІДДІЛ СПОВНИВ УЖЕ СВІЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ БАТЬКА-СОЮЗУ В ЦЬОМУ РОЦІ ЙОГО ЗОЛОТОГО ЮВИЛЕЮ? ЧИ ПРИДБАВ УЖЕ ВАШ ВІДДІЛ ДЛЯ СОЮЗУ ПРИНАЙМНІ ТЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ, ЯКЕ БУЛО ВАМ ПРИЗНАЧЕНЕ? ЯКЩО НІ, ТОДІ СПОВНІТЬ ЦЕЙ ОБОВЯЗОК ІЩЕ ДО КІНЦЯ РОКУ! ДІСТАНЬТЕ ПРИЗНАЧЕНЕ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ ОБОВЯЗКОВО, КОНЕЧНО! НЕ ДОПУСТІТЬ ДО ТОГО, ЩОБ У СПИСІ ЮВИЛЕЙНИХ СОЮЗОВИХ ПРАЦІВНИКІВ БРАКУВАЛО ВАШОГО ВІДДІЛУ!

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА...

В АНГЛІЇ ЗНИЩЕНО БАГАТО ПАМЯТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Повернувщий недавно з Лондону директор Метрополітанського Музею Краєвих Штук в Ню Йорку, Френсис Н. Тейлор, сказав, що красне мистецтво в Англії потерпіло від війни багато більше ніж у Франції та Італії. Ф. Тейлор є членом Американської Комісії Зберігання Обєктів Красного Мистецтва й Історичних Памяток на теренах, де ведеться війна. Він говорить в свойому звіті, що у Фраяції й Італії славні збірки мистецьких обєктів майже зовсім не потерпіли від війни.

Щодо Англії, то Ф. Тейлор сказав, що там знищено велике число історичних памятників, які мали дуже велику вартість. Наприклад, в Англії ушкоджено 4,000 історичних церков, а 2,800 знищено до тої міри, що з них навіть сліду не лишилося. Крім церков в Англії знищено багато інших історичних памяток.-OBI.

ЯКІСТЬ ОЛИВИ НА ОПАЛ НЕ ПОГІРШАЛА.

ВАШИНГТОН. — Заступник Адміністратора Петролію, Релф К. Дейвіс, запевнив всіх тих, що огрівають оливою доми на східнім побережі, щоби „не журилися", бо якість оливи на опал не погіршала. Дейвіс сказав, що „заходами адміністратора петролію переведено наукову аналізу оливи на опал, яка показала, що її якість є така сама, як була в попередніх роках, коли також бракувало оливи на опал. — (OBI).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ОСТОРОГА МОРЯКАМ, ЧУЖИНЦЯМ, ЯКІ ВТЕКЛИ З КОРАБЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Воєнна Адміністрація Морської Транспортації заявила, що чужинецькі моряки, офіцири й робітники, які працювали на кораблях Обєднаних Держав, але в пристанях Злучених Держав, і здезертирували, щоби найти працю на суші, повинні мати на увазі, що іміграційні і натуралізаційні власти, тепер за ними шукають, а злапавши кого з них, дають йому до вибору, або вертати до праці на кораблі рідного краю, або депортують. Згадана адміністрація каже, що від початку війни в американських портах втікло з кораблів около 6,000 чужинецьких моряків торговельної фльоти. Загально думають, що ці люди найшли заняття в приватній індустрії і лишилися в Америці. — (OBI).

Андре Теріє.

ШКОЛЯРСЬКА ДУША

Одного разу по обіді імлистого жовтневого дня я бачив, як вертались ґімназисти до заведення Ляканаля. Це порядний шмат дороги від залізничого двірця Бур ля Рень аж до ґімназії. Школярі йшли свобідно за собою в густій імлі вулицею, що веде до шкільного будинку, декотрі самі, інші у супроводі своїх матерей, що несли для них всякі пакунки. Між цими останніми було вже багато юнаків, ще трохи незграбних, але вже з маленьким „мохом" на горішній губі. Матері голосом тихим та дбайливим давали їм багато дрібних порад щодо білля й щадження поживи. Юнаки з шапкою глибоко стягненою на вуха, з розсіяним поглядом, відповідали тільки ляконічним рухом бороди, а було добре видно, що їхні думки блукають кудись інде, далеко, що вони займаються речами, про істнування яких материнське піклування не мало ані поняття.

В цім критичнім віці, коли хлопчик пробуджується в юнака, батьки та матері думаючи, що знають до найменших відтінків душу своїх дітей, вірять тільки у привиди. Передовсім, вони здебільша не бачать їх, коли ростуть, не спостерігають скритої праці, що перемінює куклу з мотиля, а думають, що мають перед собою десятилітнього хлопчину, в думках якого вони читали наче в книзі. А опісля, якимсь дивом забувають, що вони самі колись мали пятнацять років та який неспокій находив тоді на них, які прояви туги всилювалися тоді в їх мозок, які зацікавлення полонювали їх душу. Щоб пояснити собі душевний розвій своїх дітей, вони мусілиб передовсім вдуматись у душевний стан, в якому були вони самі підчас власної молодости, а [illegible] вони вже про це не думають. Щодо мене, то цей поворот школярів викликав у мені колишні інтимні спомини і я був би побився об заклад, що істнує безодня між цими юнаками з очами великих мрій і між їхніми матерями.

Я бачив знову свою стару, провінціональну школу з покрівлею в чотири кути, над якими стояла маленька вежа; подвіря висипане дрібненькими камінчиками, кругом коридори наповнені тяжкими різьбами; вогкі кляси у приземелі і я знов бачив себе в уяві, як вертаюсь туди подібного імлистого жовтневого дня.

Не знаю вже певно, чи я був тоді у третій чи в другій клясі, але пригадую собі дуже добре, що мені саме тоді минуло пятнацять літ і що я думав про все інше, тільки не про „Іліяду" і про грецьких траґіків. В тім часі заїхав до нашого містечка цирк, де три їздці на конях, три сестри: Вільгельміна, Кароліна і Христина полонили серця всіх мужчин. Принада та краса двох старших наповняла нас подивом, нас — учнів; але їхній вік та високе становище віддалювало їх занадто від нас; вони морочили нам голови тільки посередньо. Зате не так було з Христиною, що мала ледви пятнацять літ. У ній ми всі більш-менш були закохані. Коли вона появлялась в цирку на своїм червоно-гнідім коникові, ми мали очі тільки для неї. Пружним та легеньким рухом випрямлювалась вона у свому сідлі. Її трикот червоної барви окружав її елеґантне тіло, чудової форми, ясним голосом підбадьорувала свого коня, що пускався бігцем, опісля навскоки. Тоді вона, нахилившись вперед, летіла наче казковий мотиль; ґазова суконка підіймалась, нагайка миготіла в повітрі, голову вона мала прикрашену діядемом із жовтих плетінок а уста заокруглені у згірдливу усмішку усміхались при звуку дрібних монет, що наче дощ, падали на миску. Виблискувала, наче стріла, червоним папером, обручем, вискакувала знову коневі на хребет та пучками пальців посилала поцілунки захопленій публиці. Я її боготворив мовчки, снилась вона мені кожної ночі, а всі мої гроші, що я діставав на цілий тиждень, впливали до каси цирку.

(Кінець буде).

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. листопаду, в гали церковній, точно в годині 3. пополудні. Просимо членниць явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Буде вибір кандидаток на уряд на 1945 рік. Приходіть і приведіть зі собою нових членів, а ми їх радо приймемо. — За уряд: Евдокія Ґеруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

IRONDEKUOIT, N. Y. — Meeting of the Taras Shevchenko Society will be Sunday, Nov. 12, at 2:00 P. M. at the Ukrainian Hall at Knapp and Dix Scs. Members are urged to be present as many important matters will be discussed. — D. Korchyko, Pres.; W. Hussar, Se.; J. Yanue, Treas.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх своїх членів й членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. листопаду, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 845 Н. Вестерн Аве., в 12. год. вполудне. Приявність усіх членів і членниць є конечна. — Т. Шпікула, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 102, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 12. листопаду, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, 2280 В. 7. вул. Кожний член повинен явитися на ці збори і вирівнати свої вкладки. — За уряд: Ю. Гірняк, пр.; Д. Дорош, кас.; Д. Шмаґала, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

СПРАВЛЕННЯ ОШИБКИ.

Дня 13. жовтня 1944 року помер у 58. році життя

ПЕТРО ПАСТЕРНАК,

член 225. відділу У. Н. Союзу в Деслодж, Мо.

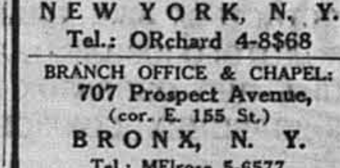
До У. Н. Союзу вступив в 1918. Покійний походив зо села Ородія, пов. Дрогобич, Західна Україна. Полишив у смутку жену Марію, дочки: Анну, Пазю і Касю, сина Стефана, внуки: Івана, Михайла і Джоні, братів Івана і Стефана тут в Америці.

Похорон відбувся 16. жовтня з дому жалоби Chulick, 1716 St. Jefferson Ave., St. Louis, Mo., до української гр.-кат. церкви на 18. вул. на остатне Богослуження, а відтак на цвинтар св. Петра й Павла в Ст. Луіс. — В. Й. П.!

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ТАРЗАН, ч. 1072. Люнатичне божевілля.

„Дум-дум... дум-дум!" заревли звірі хором. „Дістаньмо більше самиць... дум-дум!"

Як повний місяць виплив на небо, ґорилі підняли оклики.

Як місяць досягне верха свого бігу по небі, ґорилі почнуть свій традиційний ритуал дум-дум, проливаючи щедро кров, на стільки можливо кров жінок. Тепер...

Тайґо повів банду на північ, аби піймати дальші жертви.